

Fersiwn Cryno

Adroddiad Blynyddol Craffu 2023/24

ADOLYGIAD ARCHWILIO CYMRU

1

ARCHWILIAD

Cynhaliodd Archwilio Cymru adolygiad o effeithiolrwydd ein trefniadau craffu yn ystod Chwefror 2023 - Ebrill 2023.

2

ADRODDIAD

Derbyniwyd adroddiad yr adolygiad yn mis Medi 2023.

3

YMGYNGHORI

Cynhaliwyd gweithdai yn mis Hydref / Tachwedd 2023 er mwyn i aelodau gael y cyfle i roi eu barn. Ymgynghorwyd yn ogystal gyda swyddogion.

4

TAITH I BENDERFYNIAD

Cyd-gyfarfod o'r Fforwm Craffu a Aelodau Cabinet > Fforwm Craffu > Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio

5

CYNGOR LLAWN

Penderfynu cadw at y trefniadau pwyllgorau craffu cyfredol gan gymeradwyo camau gweithredu i wella effeithlonrwydd.

EITEMAU SYDD WEDI EU CRAFFU YN YSTOD 2023/24

Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi

Adran Addysg, Adran Economi a Chymuned, GwE, Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru, Tîm Arweinyddiaeth a Chyfreithiol, Adran Cefnogaeth Gorfforaethol, Adran Gyllid, Gweithrediad Mewnol y Cyngor a Partneriaethau

Eitem	Rheswm dros graffu	Effaith Craffu
Cynllunio Argyfwng	Sicrhau bod trefniadau mewn lle o ran cynllunio argyfwng	Derbyn sicrwydd bod trefniadau mewn lle i ymateb i argyfwng.
Canol Trefi Gwynedd	Cynllun y Cyngor 2023-28 - Gwynedd Lewyrchus	Derbyn cadarnhad o ran y sefyllfa gyllidol i wireddu a derbyn sicrwydd bod y cynlluniau gweithredu canol tref/dinas yn cyd-blethu gyda'r Fframwaith Adfywio.
Cynllun Digidol	Blaengraffu / Cynllun y Cyngor 2023-28 - Gwynedd Effeithlon	Trafodaeth buddiol yn amlygu materion i roi sylw iddynt megis bod technoleg ddigidol yn cynyddu'r pellter rhwng y ddau berson sy'n cyfathrebu â'i gilydd, bod lle i addysgu cynghorwyr ac eraill o ran technoleg deallusrwydd artifisial a'r angen i fod yn effro i ddatblygiadau newydd yn y maes digidol.

Strategaeth Addysg	Blaengraffu	Amlygwyd materion i roi sylw iddynt gan gynnwys yr angen i ail-edrych ar y Strategaeth Addysg yng ngoleuni adroddiad yr Ymchwiliad Craffu Ysgolion Uwchradd Categori 3 Gwynedd, ac yn benodol o ran sut yr ymdrinnir â dwyieithrwydd.
Presenoldeb ac ymddygiad disgyblion yn ysgolion Gwynedd	Effaith cyfnod pandemig Covid-19 ar y maes	Derbyn sicrwydd bod rhaglen waith mewn lle i ymateb i'r sefyllfa.
Adroddiad Estyn ar wasanaethau addysg yng Nghyngor Gwynedd	Adroddiad Archwiliwr Allanol	Derbyn sicrwydd bod yr Adran Addysg yn ymateb i argymhellion Estyn a penderfynu tracio cynnydd ar ymateb i'r argymhellion mewn 9 mis.
Cwmni Byw'n Iach	Mater ar y gofrestr risg	<p>Derbyn sicrwydd bod y risg yn derbyn sylw a pa gynlluniau sydd gan Byw'n Iach o ran cefnogi pobl incwm is, a phlant yn benodol.</p> <p>Adnabuwyd yr angen i anfon llythyr at y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol yn amlygu'r gwaith a wneir gan Cwmni Byw'n Iach yng nghyswllt y Cynllun Cyfeirio Ymarfer Corff Cenedlaethol a'r angen am fwy o gyllid i ariannu ei weithrediad yng Ngwynedd.</p> <p>Bu i'r Pwyllgor uchafu'r mater i lefel genedlaethol oherwydd pwysigrwydd gwaith ataliol sydd yn cyfrannu at weledigaeth y Llywodraeth ar gyfer Cymru Iachach, sef i roi mwy o bwyslais ar atal salwch ac ar helpu pobl i reoli eu hiechyd a'u llesiant eu hunain.</p>
Rheolaeth Traethau	Mater ar y gofrestr risg	Derbyn sicrwydd bod trefniadau mewn lle i reoli traethau a lliniaru risgiau.

Prosiect Datblygu Economi Gwynedd	Cynllun y Cyngor 2023-28 - Gwynedd Lewyrchus	Derbyn sicrwydd bod cynnydd yn digwydd i gyflawni'r prosiect blaenoriaeth.
Amcanion Cydraddoldeb 2024-28	Blaengraffu / Cynllun y Cyngor 2023-28 - Gwynedd Effeithlon	Mewnbwn craffu i'r amcanion cydraddoldeb drafft cyn i'r Cabinet fabwysiadu Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024-28.
Adroddiad Blynyddol Addysg ac Adroddiad Blynyddol GwE	Eitemau Blynyddol / Sicrwydd	Gwneud sylwadau am yr hyn sydd wedi ei gyflawni a blaenoriaethau'r Adran Addysg a camau nesaf GwE ar gyfer y cyfnod nesaf.
Prosiect Addysg Ôl-16 yn Arfon	Cynllun y Cyngor 2023-28 - Gwynedd Yfory	Dilyniant yn dilyn craffu'r broses ymgysylltu anffurfiol a gynhaliwyd ar addysg ôl-16 yng nghyfarfod 4 Chwefror 2021. Derbyn sicrwydd o ran y cyfeiriad a'r camau nesaf.
Cynllun Twf Gogledd Cymru – Adroddiad Perfformiad Chwarter 3 2023/24	Rôl y Pwyllgor i graffu gwaith y Bwrdd Uchelgais	Craffu cynnydd ac effaith y Cynllun Twf ar Wynedd gan fodloni bod mesurau lliniaru mewn lle i ymateb i'r risgiau.
Cinio ysgol am ddim	Cynllun y Cyngor 2023-28 - Gwynedd Yfory	Tracio cynnydd ac amlygu materion sydd angen eu hystyried.

Pwyllgor Craffu Cymunedau

Adran Amgylchedd, Adran Prifffyrdd, Peirianeg a YGC (Ymgynghoriaeth Gwynedd), Cynllun Datblygu Lleol, Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus, Trosedd ac Anrhefn a'r Cynllun Argyfwng Hinsawdd a Natur

Eitem	Rheswm dros graffu	Effaith Craffu
Adroddiad Blynyddol 2022/23 - Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd ac Ynys Môn	Rôl y Pwyllgor i graffu gwaith y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus	Monitro cynnydd ymdrechion y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus wrth weithredu'r Cynllun Llesiant.
Datblygiadau yn y maes Cludiant Cyhoeddus	Cynllun y Cyngor 2023-28 - Gwynedd Werdd	Derbyn sicrwydd bod cynnydd yn cael ei wneud i wireddu gweledigaeth y prosiect blaenoriaeth.
Cynllun Datblygu Lleol Newydd – Y Cytundeb Cyflawni	Rôl i graffu'r Cynllun Datblygu Lleol / Cynllun y Cyngor 2023-28	Adnabod risg posib ychwanegol i'r Cynllun Datblygu Lleol - 'ymgyngori'. Sef, y risg o beidio ymgynghori yn ddigonol. O ganlyniad i'r craffu, cafodd ei ychwanegu fel risg posib yn Atodiad 5 y Cytundeb Cyflawni "Risgiau Posib a Dulliau Ymateb".
Cyflwyno pwyntiau gwefru cyhoeddus ar gyfer cerbydau trydan	Cynllun y Cyngor 2023-28 - Gwynedd Werdd	Amlygu'r angen i edrych ar ddarparu mwy o beiriannau gwefru chwim. Gofyn i'r Aelod Cabinet/Adran Amgylchedd i ystyried y posibilrwydd.
Toiledau Cyhoeddus	Craffu rheolaeth y ddarpariaeth toiledau cyhoeddus	Mewnbwn cyn i'r Gwasanaeth ddatblygu cynllun gweithredu.
Cynllun Argyfwng Hinsawdd a Natur	Cynllun y Cyngor 2023-28 - Gwynedd Werdd	Argymhell y dylid ychwanegu gwybodaeth am 'Teithio Llesol' o dan Adran 3 yr Adroddiad: 'Adran 6 Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016' ac ystyried addasu ffurf arddangos y wybodaeth o dan y teitlau 'Beth y

		<p>wnaethom ddweud y byddem yn ei wneud yn 2022/23' a 'Be wnaethom ni' yn Adrannau 5-11 yr Adroddiad er mwyn eglurder i'r darllenydd. O ganlyniad, addaswyd ffurf arddangos y wybodaeth.</p> <p>Amlygwyd yr angen i'r Cabinet ystyried yr adnodd staff i gyflawni gweledigaeth y Cynllun Argyfwng Hinsawdd a Natur. Enghraifft o graffu yn amlygu mater sydd angen sylw er sicrhau cyflawni.</p>
Strategaeth Llifogydd Lleol	Blaengraffu / Cynllun y Cyngor 2023-28 - Gwynedd Werdd	<p>Argymhellwyd y dylid cynnwys gwybodaeth am y risg o ran ffyrdd yn llifogi yn ogystal â'r risg i eiddo yn y Strategaeth Llifogydd Lleol a chodi ymwybyddiaeth holl drigolion o sut i baratoi ar gyfer llifogydd.</p> <p>O ganlyniad, ychwanegwyd cam gweithredu penodol ynghylch perygl llifogydd i'r rhwydwaith priffyrdd (Cam Gweithredu 2.3A) a chyfeiriadau clir yn y ddogfen at ffynonellau gwybodaeth ar gyfer perchnogion eiddo sydd mewn perygl o lifogydd.</p>
Diweddariad Blynyddol gan Bartneriaeth Diogelwch Cymunedol Gwynedd a Môn	Rôl y Pwyllgor fel Pwyllgor Trosedd ac Anrhefn	Derbyn sicrwydd o ran gwaith y Bartneriaeth dros y cyfnod ynghyd â blaenoriaethau a chyfeiriad y gwaith i'r dyfodol.
Torri Gwair a Chynnal Tiroedd	Dilyniant yn dilyn craffu yng nghyfarfod 19 Ionawr 2023	Derbyn sicrwydd o ran y cyfeiriad ac adnabod yr angen i dderbyn diweddariad ymhen blwyddyn.

<p>Trefniadau Cyflawni Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd ac Ynys Môn</p>	<p>Rôl y Pwyllgor i graffu gwaith y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus</p>	<p>Amlygu'r angen i gynnwys mwy o fanylder am y trefniadau cyflawni a sut mae cynnydd yn cael ei fesur er mwyn gwireddu amcanion y Cynllun Llesiant mewn adroddiadau i'r dyfodol er sicrhau bod craffu yn gallu ychwanegu gwerth.</p> <p>Argymhellwyd i'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus bod yr adroddiad blynyddol yn cynnwys gwybodaeth am:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sut mae'r Iaith Gymraeg yn cael ei hyrwyddo fesul amcan llesiant; • Sut mae'r fethodoleg System Gyfan a Pwysau Iach: Cymru Iach yn llinyn euraidd drwy'r gwaith. <p>Pan graffwyd y Cynllun Llesiant Drafft codwyd materion penodol o ran gwarchodaeth i'r Iaith Gymraeg. Arweiniodd y craffu at addasiadau i'r Cynllun Llesiant Drafft ond ni ychwanegwyd fel amcan llesiant i'r cynllun. Drwy graffu gweithrediad y cynllun, mae'r crafwyr yn sicrhau bod yr Iaith Gymraeg yn flaenoriaeth barhaol ac yn cael ei hyrwyddo ym mhob maes gwaith.</p>
<p>Llawlyfr Cynnal Priffyrdd</p>	<p>Craffu gweithrediad yn dilyn mabwysiadu'r Llawlyfr</p>	<p>Argymhell bod yr Adran Priffyrdd, Peirianeg a Ymgynghoriaeth Gwynedd yn rhoi trefniadau mewn lle i adael i gynghorwyr wybod pan fo problem a adroddwyd wedi ei ddatrys ac edrych ar sefydlu trefniadau i adolygu safon archwiliadau.</p>
<p>Gwasanaeth Edrychiad Stryd</p>	<p>Cynllun y Cyngor 2023-28 - Gwynedd Werdd</p>	<p>Craffu cynnydd tuag at gyflawni'r prosiect blaenoriaeth 'Cymunedau Glân a Thaclus'.</p>

Pwyllgor Craffu Gofal

Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant, Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd, Iechyd a'r Adran Tai ac Eiddo

Eitem	Rheswm dros graffu	Effaith Craffu
Gwasanaeth Iechyd Meddwl Gwynedd (Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant)	Cynllun y Cyngor 2023-28 - Gwynedd Ofalgar	Cefnogi cynlluniau'r adran i sefydlu model gwaith newydd ar gyfer Gwasanaeth Iechyd Meddwl gan ofyn i'r Aelod Cabinet Oedolion, Iechyd a Llesiant gysylltu gyda Gweinidog Iechyd Llywodraeth Cymru i egluro bwriad i greu model gwaith newydd a'r rhesymau tu ôl i hynny.
Recriwtio a chadw gweithwyr cymdeithasol (Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd)	Mater ar y gofrestr risg	Cefnogaeth i fwriad yr Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd i roi ffocws ar y pedwar prif fater a nodwyd yn yr adroddiad fel ymateb i'r sefyllfa staffio gan gydnabod bod rhywfaint o'r gwaith eisoes wedi cychwyn.
Canfyddiadau Adolygiad Arolygiaeth Gofal Cymru: Gwasanaeth Diogelu Plant	Adroddiad Archwiliwr Allanol	Rhoi sylw i ganfyddiadau'r adolygiad a oedd yn berthnasol i Wynedd.
Polisi Gosod Tai a Rhestr Aros Tai	Craffu gweithrediad y polisi a'r sefyllfa o ran rhestr aros tai	Craffu gweithrediad y Polisi Gosod Tai a bod yn effro i oblygiadau posibl i'r polisi o ganlyniad i Bapur Gwyn Llywodraeth Cymru.

Siop Un Stop Tai	Dilyniant yn dilyn craffu yng nghyfarfod 30 Medi 2021	Derbyn sicrwydd o ddatblygiad y Siop un Stop ac amlygu'r angen i hwyluso cyfathrebiad rhwng cynghorwyr a chymdeithasau tai.
Llety cefnogol cyffredinol gan gynnwys gwasanaethau anabledau dysgu, iechyd meddwl a chefnogaeth i ferched	Craffu'r ddarpariaeth a'r trefniadau monitro	Derbyn sicrwydd o sefyllfa llety cefnogol i unigolion ag anabledau dysgu yng Ngwynedd a gwneud cais am wybodaeth am lety cefnogol sy'n cael ei ddarparu gan y gwasanaeth iechyd meddwl ac ar gyfer cefnogaeth i ferched.
Gwasanaeth Gofal Dydd	Cynllun y Cyngor 2023-28 - Gwynedd Ofalgar	Cefnogi'r bwriad i gynnal adolygiad llawn o'r ddarpariaeth bresennol ac ystyried model amgen gan ofyn i swyddogion sicrhau bod y model newydd yn darparu gwasanaeth cyson ar draws y sir gan gynnwys gwasanaeth i rai sy'n byw mewn ardaloedd gwledig.
Trefniadau rheoli a chynnal cartrefi gofal	Cais gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio	Derbyn sicrwydd bod cynnydd wedi'i wneud ers yr archwiliadau cyntaf. Datgan pryder am heriau staffio cartrefi gofal a'r problemau a ddaw yn sgil hynny megis anhawster cwblhau hyfforddiant a gofyn i'r Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant ystyried sut y gellir sicrhau bod pob cartref yn cyrraedd lefel sicrwydd uchel yn y dyfodol.
Cefnogaeth i ofalwyr di-dâl	Cynllun y Cyngor 2023-28 - Gwynedd Ofalgar	Datgan cefnogaeth i godi ymwybyddiaeth o'r gefnogaeth sydd ar gael i ofalwyr di-dâl gan gynnwys y Cynllun Taliadau Uniongyrchol. Amlygwyr yr angen i godi ymwybyddiaeth aelodau o'r Cynllun Taliadau Uniongyrchol.

Cynllun Gweithredu Tai	Cynllun y Cyngor 2023-28 - Gwynedd Glyd	Tracio cynnydd gwireddu prosiect blaenoriaeth yng Nghynllun y Cyngor. Adnabod yr angen i fynd o dan groen y Polisi Gosod Tai Cymdeithasol a derbyn sicrwydd o wytnwch y drefn.
Gwaith ataliol a gomisiynir i'r trydydd sector (oedolion a phlant)	Sicrwydd o ran y ddarpariaeth a'r trefniadau monitro	Amlygu anghysondeb o ran lefel y manylder a dderbynnir a'r wybodaeth perfformiad y gofynnir amdano gan y trydydd sector a'r angen i gysoni ar draws y sector. Cefnogi'r syniad o drefn drawsadrannol i fonitro.
Protocol Syrthio	Cyfrannu at sefydlu protocol syrthio er defnydd gofalwyr yn y gymuned	Arwain at weithredu'r protocol SYRTHIAF, hyfforddi staff a gofalwyr y Cyngor i'w ddefnyddio, ystyried dosbarthu'r wybodaeth i'r cyhoedd, cyd-weithio â'r Bwrdd Iechyd i wella hyfforddiant i bob gofalwr a chydweithio â'r Gwasanaeth Ambiwlans i ddarparu offer a hyfforddi gwirfoddolwyr lleol fel rhan o gynllun peilot.
Adroddiad Blyneddol 2022-23 - Gweithdrefn Cwynion, Ymholiadau a Diolchiadau Plant a Chefnogi Teuluoedd a Oedolion, Iechyd a Llesiant	Sicrwydd o ran y trefniadau ar gyfer delio gyda chwynion ym maes gwaith gofal	Derbyn sicrwydd o ran y trefniadau ar gyfer delio gyda chwynion ym maes gwaith gofal.
Gwasanaeth Egwyl Fer (Tîm Integredig Derwen)	Sicrwydd bod darpariaeth addas ar gael i bawb sydd angen y gwasanaeth	Derbyn sicrwydd am y ddarpariaeth a chydabod y sefyllfa gyllidol er parhau i gynnig y gwasanaeth i bawb sydd ei angen.

YMCHWILIAD CRAFFU YSGOLION UWCHRADD CATEGORI 3 GWYNEDD

Y prif gwestiwn roedd yr ymchwiliad yn ei gyfarch oedd:

‘Beth yw’r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg yn ein hysgolion uwchradd a pha gynlluniau sydd mewn lle i gynyddu’r ddarpariaeth yng Nghyfnod Allweddol 3, Cyfnod Allweddol 4 a Chyfnod Allweddol 5 yng Ngwynedd?’

Ystyriwyd gweithrediad Polisi Iaith Addysg yr Awdurdod mewn tair ysgol uwchradd categori 3 (1 ysgol o Arfon, Dwyfor a Meirionnydd), sef:

- ❖ Ysgol Dyffryn Nantlle
- ❖ Ysgol Eifionydd
- ❖ Ysgol Godre’r Berwyn

Gellir cael mynediad i adroddiad llawn yr ymchwiliad o dan y ddolen yma - [Adroddiad yr Ymchwiliad Craffu](#).

Yng nghyfarfod y Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi ar 21 Mawrth 2024, derbyniwyd adroddiad cynnydd yr Aelod Cabinet/Adran Addysg mewn ymateb i’r argymhellion - [Adroddiad Cynnydd](#). Croesawyd bod yr Adran yn cydweithio gydag ymgynghorydd llawrydd i ail-edrych ar Bolisi Iaith Addysg Gwynedd.

GRŴP TASG A GORFFEN CYNLLUN AWTISTIAETH

Bwriad y gwaith oedd sicrhau dealltwriaeth o weithrediad Cynllun Awtistiaeth Gwynedd yn ei gyfanrwydd, gan gynnwys:

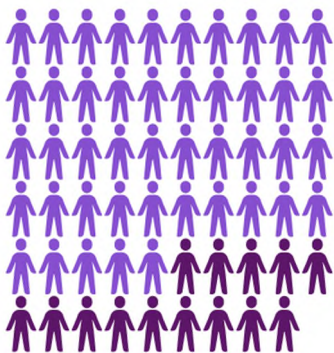
- dealltwriaeth o’r gefnogaeth sydd ar gael i unigolion a’u teuluoedd wrth ddisgwyl diagnosis, ac a oes unrhyw rwystrau wrth ddisgwyl diagnosis;
- yn dilyn diagnosis, yn arbennig y gefnogaeth sydd ar gael i blant o fewn ein hysgolion, ac a oes unrhyw rwystrau.

Cyflwynwyd adroddiad ar waith y Grŵp Tasg a Gorffen i gyfarfod y Pwyllgor Craffu Gofal ar 11 Ebrill 2024. Gwnaed argymhellion yng nghyswllt hyfforddiant, cynllunio ysgolion ac adeiladau’r Cyngor a bod y Pwyllgor yn derbyn diweddariad ymhen 12 mis. Gellir cael mynediad i adroddiad y Grŵp Tasg o dan y ddolen yma – [Adroddiad Grŵp Tasg a Gorffen Cynllun Awtistiaeth](#)

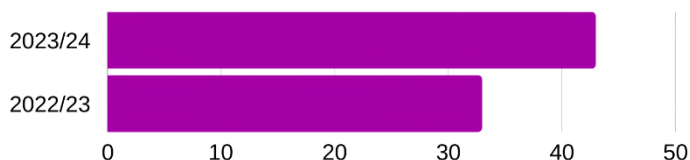
Mae’r holl wybodaeth am y gwaith craffu yn 2023-24 ar gael yn fersiwn llawn yr Adroddiad Blynyddol ar wefan y Cyngor – <https://www.gwynedd.llyw.cymru/craffu>

Ffeithiau am Graffu yng Ngwynedd yn 2023/24

45 aelod (allan o 59 sy'n bosib) wedi bod yn rhan o wneud y gwaith craffu pwysig yn ystod y flwyddyn.

43 eitem wedi eu craffu mewn cyfarfodydd ffurfiol. (33 llynedd)

5 cyfarfod o'r Fforwm Craffu wedi ei gynnal yn ystod y flwyddyn.

Aelod o'r Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi yn cynrychioli'r Pwyllgor ar Fforwm Iaith Addysg Gwynedd.

Aelod o'r Pwyllgor Craffu Cymunedau yn cynrychioli'r Pwyllgor ar y Bwrdd Newid Hinsawdd a Natur.

3 aelod o'r Pwyllgor Craffu Gofal yn cynrychioli'r Pwyllgor ar Grŵp Craffu Cyd-Bwyllgor Iechyd a Gofal Canolbarth Cymru.

